

## Prioritaire inspanning 2. Het realiseren van instandhoudingsmaatregelen voor Europees te beschermen habitats

### 2.1. Estuariene habitats

De belangrijkste instandhoudingsmaatregel voor de estuariene habitats ligt in een goede bescherming van het bestaande areaal en de tijdige uitbreiding ervan in kader van het Geactualiseerde Sigmapijn. In Prosperpolder Noord, het Vlaams deel van de Hedwigepolder, de Brakke Kreek en in Doelpolder Noord en Doelpolder Midden moet er in het kader van het Geactualiseerde Sigmapijn bovenop de 33 ha aanwezige estuariene habitat extra 460 ha slikken en schorren in een aaneengesloten complex worden gerealiseerd in functie van de Europese habitattypes 1310, 1320 en 1330. Die maatregel is ook noodzakelijk voor het verbeteren van ecosysteemparemeters als een goede chemische waterkwaliteit met hoge zuurstofconcentraties die in het estuarium niet lager zijn dan 5 mg/l in zomer en 6 mg/l in winter, demping van de getijamplitude en -energie, de sedimenthuishouding van de Zeeschelde enzoverder.

Onder Estuaria (1130) wordt verstaan het benedenstrooms gedeelte van een rivier dat onder invloed staat van de getijdenwerking van de zee. In tegenstelling tot zeearmen en lagunen is er in estuaria een constante doorvoer van zoet rivierwater. Het estuarium strekt zich landinwaarts uit tot waar het getij meetbaar is. Typisch voor estuaria zijn de uitgesproken getijdendynamiek en de aanwezigheid van overgangen die op elke plaats in het estuarium bepalen welke levensgemeenschappen er zich ontwikkelen. Volgens de longitudinale gradiënt worden meestal drie zones onderscheiden: (a) het beneden-estuarium in open verbinding met de zee waar het water zout tot brak is, (b) het midden-estuarium waar zout en zoet water zich tot brak water vermengen en (c) het bovenestuarium of zoetwatergetijdengebied. In dwarsdoorsnede strekt een estuarium zich uit tussen de springvloedlijn op beide oevers. Subtidaal (permanent onder water) ontstaan kleine en grotere geulen met onderwatergemeenschappen. Intertidaal (bij eb droogvallend) vormen zich langs de randen van het estuarium, tussen de laag- en hoogwaterlijn, slikken met benthische algenvegetaties (kiezelwieren en nopjeswieren). Tussen de hoogwater- en de springvloedlijn ontwikkelen zich schorren, die met hogere planten zijn begroeid. In sommige andere definities stopt het estuarium aan de grens van de zoutinvloed en de gemiddelde hoogwaterlijn. In Vlaanderen worden evenwel de hoger vernoemde getijdengrens en de springvloedlijn als grens genomen voor de afbakening van estuaria, zodat ook de binnen Europa zeer zeldzame zoetwatergetijdengrens van de Zeeschelde tot het habitatype gerekend wordt.

De uitbreiding van de oppervlakte zal op twee manieren gebeuren.

#### 2.1.1. Inrichting van estuariene natuurontwikkelingsgebieden door ontpoldering (Vlaamse Hedwigepolder, Prosperpolder Noord)

De bestaande rivierdijk moet een eind landinwaarts worden verschoven, zodat het buitendijks gebied onder de dagelijkse invloed van het getij komt. Er is in dit geval geen scheiding tussen rivier en overstromingsgebied. Het gedeelte van de vroegere buitendijk

die wordt afgegraven, moet breed zijn, zodat er voldoende water kan binnen- en buitenstromen om in het gebied het ontstaan en duurzaam voortbestaan van een dendritisch systeem van geulen en kreken te garanderen. Daarvoor moet het bestaande drainagenetwerk worden gedempt/uitgeschakeld voorafgaand aan de ontpoldering. Ook het gebruik van breuksteen of andere verstevigingen binnen het gebied zijn daarom zoveel mogelijk te vermijden.

In functie van de ontwikkeling van een voldoende poreuze slik- en schorbodem moet de afwerking van het terrein (met een eventuele voorafgaande beperkte ophoging) voldoende ruimte laten voor natuurlijke sedimentatie en erosie. Bodems van slikken en schorren zijn getypeerd door een diepgaande hoge porositeit en in deze bodems spelen zich in sterke mate de chemische processen af.

Deze ontpolderingen moeten extra komberging opleveren en bijdragen aan het afzwakken van de (te) hoge tij-energie (energiedissipatie). Na inrichting van de ontpolderingsgebieden zal de estuariene natuur zich spontaan ontwikkelen onder invloed van de getijdynamiek van het estuarium.

Hierbij ontstaan kreken, slikken en schorren met een mozaïek aan habitattypes. In het brakke deel van het estuarium herbergen deze gebieden de Europese habitattypes 1310, 1320 en 1330.

#### 2.1.2. Inrichting van estuariene natuurontwikkelingsgebieden in gecontroleerde overstromingsgebieden met gecontroleerd gereduceerd getij (GGG) (Doelpolder Midden, Doelpolder Noord, Brakke Kreek)

Door een slimme constructie van in- en uitwateringsluizen moet een controleerbaar en reduceerbaar getij ingesteld worden, waarbij de getijcyclus van het estuarium, met springtij en doottij, maar met verminderde amplitude, kan worden benaderd in laaggelegen polders.

Dergelijke, regelbare verminderde tij-amplitude zorgt samen met een doordachte afgraving/ophoging voor een regelbaar aandeel slik – schor.

Terzelfdertijd kan toch voldoende dynamiek in het gebied worden gebracht om een toestand met voldoende pionierssituaties te bestendigen.

Na inrichting van deze overstromingsgebieden zal de estuariene natuur zich spontaan ontwikkelen onder invloed van de aangepaste getijdynamiek.

Hierbij ontstaan kreken, slikken en schorren met een mozaïek aan habitattypes. In het brakke deel van het estuarium herbergen deze gebieden de Europese habitattypes 1310, 1320 en 1330.

De kreekontwikkeling is in GGG's minder uitgesproken dan in ontpolderingen. Het is daarom ook in GGG's van groot belang om het bestaande drainagenetwerk te gaan verwijderen en te voorzien in een ruime kreekaanzet.

Voor deze gebieden worden natuurbeheerplannen opgemaakt en uitgevoerd.

#### 2.2. Terrestrische wetlands – 'Zilte weiden' (Atlantische schorren – 1330, subtype binnendijks zilte vegetaties).

Een uiterst belangrijke voorwaarde om de doelen in deze zilte weiden – behoud van 47,3 ha – te realiseren, is een aangepast waterpeilbeheer en een aangepaste grondwaterdynamiek.

In natte graslandcomplexen moet het gemiddeld hoogste grondwaterpeil het maaiveld benaderen en afhankelijk van het na te streven graslandtype tijdens het groeiseizoen wegzakken tot maximaal 0,25 m onder maaiveld. In de polders zal het peilbeheer met behulp van al dan niet regelbare stuwen op de afwateringsgrachten worden geregeld en zal een natuurlijk peilverloop worden ingesteld (hoge peilen in de winter, lagere peilen in de zomer).